

LOV OG EVANGELIUM

Gitt ut av Norsk Luthersk Lekmannsmisjon

Nr. 2

15. februar 1986

22. årg.

FRA OLDKIRKEN:

Hunger og tørst

«Likesom hunger og tørst er tegn på et sunt legeme, således er det også et kjennetegn på en sunn sjel når noen hunger etter det himmelbrød som er Guds ord, og når han tørster etter det vann som utveller til et evig liv, og som er den Helligånds trøst. (Joh. 4,14)

Når derimot et menneske vemmes av mat og drikke, så er det bevis på en stor svakhet. Likeså når et menneske har avsky for sjelens brød og drikke, så er det et sikkert tegn på at det med et sådant menneskes sjel ikke står så vel til, og især at det i et sådant hjerte ikke er noen tro eller ingen sann bot.

Ve, derfor over dem som har vemmelse og avsky for Guds kjære ord og de hellige sakramenter, likesom jødene for himmelbrødet som de ble kjed av, fordi de syntes at de hadde spist for lenge, og kalte det for et meget ringe brød. (4. Mos. 21,5.) De led derfor både timelig og evig skade.

Men vel den som anammer den åndelige spise og drikke i troen med sådan

lyst og begjærlighet som en hungrig og tørstig mave anammer legemlig mat og drikke. Ti både her og hisset skal de ha gavn derav.» (1. Tim. 4,8)

Guds ords hørelse

«De som henter vann, fyller ikke alene sine kar fulle ved brønnen, men de bruker også den største omhu at de kunne bære sine krukker forsiktig hjem og ikke slå dem i knas, forat de tillike kunne bruke vannet til sin nytte. Så skulle også Guds ords tilhørere gjøre. De kommer til brønnen som har det levende vann med tomme kar og hjerter. Når man nu alene ved predikestolen fyller krukkene og fatter Guds ord, men derpå igjen forspiller det og således kommer hjem med tomme krukker og hjerter, hva har man da for nytte? Slett ingen, hverken til trøst eller sitt levnets forbedring.»

Kirkelærer Chrysostomos.

La oss derfor avlegge mørkets gjerninger, men ikke oss lysets våpen.

Rom. 13, 12.

Av det følgende vers ser vi hva som apostelen mener med «mørkets gjerninger». Der nevner han noen av dem, svir og drikk, løsaktighet og skamløshet, kiv og så videre. Og han kaller slike synder for «mørkets gjerninger» ikke bare fordi at de som gjør dem, skyr det naturlige lyset. Nei, de som gjør disse gjerningene hører til det åndelige mørket, det mørket som følger den kjødelige sikkerhet og ugodelighet. Og i dette mørket kan de leve i alle slags synder og laster.

Men det vi særlig skal merke oss er at apostelen sier: «La oss avlegge» disse mørkets gjerninger — og det sier han til de troende.

Det første vi skal lære av dette er at de troende ikke helt og holdent er fri for slike synder. En kristen kan nok ikke leve i slike synder på samme måten som verden gjør det. Den synder med fri vilje uten å angre sin synd. Men en kristen kan likevel bli smittet. Og etter hvert som vi blir sløvet eller fristet hardere, kan lystene få mer eller mindre makt over oss. Derfor skal vi ikke straks bli fortvilet og fordømme oss selv eller andre kristne, når noe slikt har hendt. Nei, hvis sjelen ennå omvender seg og holder seg til sin Frelser, da søker en nåde, så synden både blir forlatt og en blir løst og befridd fra den. Og da har likevel nåden makt over en slik sjel. Det kan vi takke den Herre Kristus for, som har gitt oss en fullkommen nåde over virkelige synder.

Det andre vi skal legge merke til er hva apostelens formaning egentlig er: vi skal «avlegge» disse mørkets gjerninger. Apostelen sier ikke: La oss kjenne og erkjenne dem. Men han sier: La oss *avlegge* dem.

Her har vi det rette kjennemerket som skiller en sann kristen fra en falsk. En sann kristen blir virkelig forskrekket over sin synd og søker all Guds nåde og alle de midler Guds nåde gir, til å bli kvitt synden. Men en falsk kristen slutter en hemmelig pakt med synden. Han er ment på å beholde den. Han unnskylder den for seg selv, selv om han med munnen bekjenner den. Vel kan også en troende i prøvelsens stund glemme Gud og være som ganske forlatt av Ånden. Det ser vi på Peter. Tre ganger fornektes han sin Herre. Men Peter gikk straks ut og gråt bitterlig. Slik bærer også hver sann kristen i sin ånd et dypt fiendskap til sin egen synd. Men hvordan går det til at en likefrem avlegger den?

Den kan gjøres på forskjellig måte. Noen synder kan vi avlegge straks. Og da må vi glede oss og ikke tale om svakhet, menprise Guds nåde. Men andre synder derimot blir et tuktens ris for oss gjennom lange tider, kanskje for hele livet — ellers ble vi jo virkelig syndefrie. Og det er ikke noe mindre vi etter Ånden trakter etter. Den Hellige Ånd tillater ikke en eneste synd. At vi likevel bekjemper de synder som henger fast ved oss, så de ikke får herredømme over oss, slik

Bladet Lov og Evangelium

Bladet blir sendt til alle som sender
eksp., namin og adr.

Bladet blir halde opp av frivillige gäver.

Eksp: O. Dyrøy, 5620 Tørvikbygd.

Telefon 05/558363

Alt som har med bladet sin eksp.
blir sendt dit, som tinging, oppseiling
og adresseforandring.

Gäver til bladet kan sendast kass. S.Bøhn
postgiro 5 68 21 33

Red. Amund Lid, 5600 Norheimsund.
Tlf. 05/551080

Norsk Luth. Lekmannsmisjon

Form. Ragnar Opstad

Opstadv. 38, 4350 Nærøb Tlf.04-433685
Kass. Sverre Bøhn, 5601 Norheimsund.

Postgiro 5 68 21 33. Bankgiro 3530.21.00932

ØYSTESE TRYKKERI A/S

som over verden, det skjer ikke av vår
egen kraft. Det skjer bare fordi vi tar vår
tilflukt til «hans veldes kraft».

Men ikke oss lysets våpen.

«Lysets våpen» er det motsatte av «mørkets gjerninger». Og det motsatte av
synder og laster er renhet i sinnet og i li-
vet. Det er å være avholdende og våken
og eie fremfor alt den tro, den kjærlig-
het og det håp som vi trenger i vår kamp
mot kjødets fristelser, mot forførelsene
fra verden og djevelen.

Apostelen sier først «mørkets gjernin-
ger». Men som deres motsetning nevner
han «lysets våpen», men ikke «lysets
gjerninger». Han vil at vi skal forstå at
det blir strid og kamp, vi skal få bruk
for våpen, hvis vi skal bli i troen og gud-
fryktigheten. En kristens liv skal ikke
være et stille og rolig liv, slik de har det
«som sover om natten». Det er ofte et
stridt liv med langvarig og farlig kamp,

hvor det gjelder å kjempe for selve livet
— eller å dø og miste alt. Slik er det all-
tid i en krig.

Enda angripes troen og samvittigheten,
så vi står alltid i fare for å bli «lagt
under trældoms åk». Enda blir det ytre
liv angrepet, når djevelen vil styrte oss i
synd og skam. Enda blir kjærligheten
angrepet, så vi står i fare for å bli fylt
med hat og uvennskap.

Mot alle slike angrep må vi være rus-
tet og ikledd lysets våpen. Og her kan
striden ofte bli så hard og farlig at vi er
nær ved å fortvile. Det er bare ved den
allmektige Herrens «store under» at vi
blir frelst. Derfor sier også Peter at «den
rettferdige blir vanskelig frelst».

Hvorledes går det da dem som lever i
den mest uforstyrrede ro, som om de var
i det tryggeste hjem, som om djevelen
ikke hadde mer ondt i sinne mot dem,
som om kjødet og verden ikke lenger var
farlige fiender for dem? Både Ordet og
erfaringen forteller oss at ingen kristen
kommer lykkelig gjennom dette frem-
mede landet uten angst og strid. Frykter
jeg ikke, så er jeg i fare. Å tro at en er
utenfor fare, når en lever midt blandt
fiender, som vil trenge seg inn på en, det
er selvbedrag.

Enten må jeg frykte og leve i kamp og
så med Guds makt bli frelst. Eller også
får jeg leve trygg og sorgløs, og så gå
fortapt. Derfor har også den Herre Kris-
tus så ofte formant oss: «Våk og bed!»

C.O. Rosenius

To riker, to pakter

Guds ord talar alt frå fyrste ordet i vår Bibel om dette. Her heiter det lys og mørke, natt og dag. Etter kvart som tida går, stig desse ting klårare fram. Fyrst i mann og kvinna som er eit forbilde på Guds menighet på jord. Sjølv om både kvenna og mann vart åndeleg død, urein og fortapt, så kunde det skapande ord skilja mørket frå lyset, og døden frå livet. I menneske sitt hjarta har denne verda sin Gud forblinda hugen åt dei vantruande. So ljoset frå evangeliet om Kristi herlegdom, han som er Guds bilette, ikkje skal skina for dei. Denne verda sin Gud er djevelen med all lygn og mørke sine gjerninger. Menneske vil ikkje tru at det er i mørket, og lever i dødens og fordømminga sitt rike. Men her kjem ordet — ljoset. For Gud som sa at ljos skulde skina fram or mørket, han er den som let det skina i våre hjarter, so kunnskapen om Guds herlegdom i Jesu Kristi åsyn skulde lysa fram frå oss. 2. Kor. 4,6.

Vi har mange døme på dette i den heilage skrift. Vi ser det i Kain og Abel. Ein var i mørke, den andre hadde fått lys over blodet sin verdi. På same måte med Ismael og Isak. Abraham vilde begge skulde vera like, men Herren sa nei. Det same står fast og i dag, for alle som vil inn i Guds rike må verta fødd på nytt.

Det står skrevet at Abraham hadde to sønar, ein med trælkvinna, og ein med den frie kvenna, men son åt trælkvinna er fødd etter kjøtet, son åt den frie kvenna derimot etter lovnaden. Gal. 4. 22-23. I dette ligg det ei djupare meining

under, — det er to pakter, ein til treldom og død, — ein til frihet og evigt liv. Her hjelper ikkje om all verda ropar i protest.

Jesus sa til jødane: vart de verande i mitt ord, so er de rette leresveinane mine, og de skal få kjenna sanninga, og sanninga skal gjera dykk frie. Joh. 8. 31-32. Kvar den som gjer synd, er træl åt synda. Då ropa dei mot han: Vi er Abrahams barn, vi er ikkje fødd i hor, vi har ein far og det er Gud! Kan mørket verta større? Kan menneskehjarta verta meir forblinda? Her ser vi ljos og mørke klårt skilt frå kvarandre. Her fekk mørket overhand slik Jesus hadde sagt. Menneskesonen skal gjevast i hendene på øvsteprestane og dei skriftlerde, og dei kjem til å döma han frå livet.

Vi skulde tru at Guds Son kom i gode hender hjå øvsteprestane og dei skriftlærde, dei som venta på han, og forberedde folket til hans koma. Eit vel førebudd folk. Men kva ser vi? Ikkje rart at Jesus gråt over Jerusalem. Kor tidt hev eg ikkje vilja samla borni dine kring meg, liksom ein fugl samlar ungane sine under vengene! Men de ville ikkje. Mat. 23.37. Her sigra mørket i mennesketanke og hjarta. Sjå no skal de få ha huset dykkar i mørket. Ljoset vart flytta frå tanke og hjarta og synagoga. Dette er den svære og alvorlige sanning over store delar av folket i vårt land og i dag.

Men, enda ropar Herren: «Han skal atter miskunna oss, han skal trakka ned våre misgjerningar. Du skal kasta alle syndene deira i havsens djup.» Mik. 7,19. Sæle ord for kvart hjarta der ljoset

har fått kome inn. Der synda og domen vart for tung å bera. Han gir ikkje berre ljós over synda, men over den fullkomne frelse.

Dette hadde David fått sett og erfart då Ljoset kom til i hjarta hans: Eg sanna mi synd for deg, og dulde ikkje mi skuld, eg sa: Eg vil sanna mine misgjerningar for Herren, Og du tok bort mi synde skuld. Salm. 32,5.

Du som les dette, kva gjer du med ljoset frå Herren? Har det fått lysa på ditt liv og hjarta? Her kan du forkasta det om du vil, og skuva det frå deg, men ein dag møter du det att for siste gong. Då heiter det: forseint! Difor, om du høyrer

Herrens røyst i dag så forherd ikkje ditt hjarta. Sæl er den som hev fenge si misgjerd tilgjeve, og si synd overbreid. Sæl er det menneske som Herren ikkje tilreknar skuld, og som er utan svik i si ånd. «Kan henda du hørde den bankingi før Og den røysti?

Og lell har du drygt med å opna di dør
For livet og gleda og trøysti.

Så opna i dag for den ven som deg varmt Ber i tankar!

Det finaste gullet er fattig og armt
Mot skattane han til deg sankar!»

Odd Dyrøy

Takkneplighet mot Gud

Luk. 17, 11—19

Hjem skylder vi vårt liv, vår eksistens? Hjem annen enn Ham, vår skaper? Det er en fri ytring av hans kjærligheit at Han ville at vi skulle være til, ja enda mer, at vi skulle være mennesker. Han har — og det er det største — latt oss bli fornuftige vesener som kan kjenne hans store godhet, og som er bestemt til en evig salighet. Men hvem takker ham for det?

«Hør dere himler, og lytt du jord! For Herren taler: Barn har jeg fostret og oppdratt, men de har satt seg opp imot meg. En okse kjenner sin eier, et esel sin herres krybbe; men Israel kjenner intet, mitt folk forstår intet.» Slik må Herren (Es. 1, 2—3) klage over Israel.

Har Herren nå hos oss mindre grunn til klage enn den gang? Han har opp-

dratt oss, og med stor godhet har han sørget for oss fra barndommen. Hvordan har han ikke ført oss fram på mange underfulle veier! Hvordan har han ikke våket over oss, beskyttet oss og båret oss! Men hvor er takken? Vi går til vår krybbe, som hver dag blir fylt på ny, og tenker ikke rett over hvem som fyller den. Vi tenker ikke på vår velgjørers milde hånd.

Vi er alle levende bevis, levende vitnesbyrd om den levende Guds barmhjertighet, den som hjelper, redder og velsigner. Den som ser et menneske, han ser et stort og herlig mesterverk av Guds nåde og tålmodighet. Skulle ikke vårt hjerte strømme over av takk, av tilbedelse? Skulle det rulle en dråpe blod i våre årer som ikke var en takk? Skulle ikke i det

minste en gnist av takk arbeide seg opp fra vårt iskalde hjerte, slik at vi måtte si med Jakob: «Herr, jeg er ringere enn all den miskunnhet og all den trofasthet du har vist mot meg.» (1 Mos. 32,10)

Likevel er alle disse velgjerningerne små mot det under av Guds barmhjertighet som er åpenbart i Kristus: Faderen har av ren kjærlighet gitt sin sønn for å frelse verden. Vår skaper er blitt vår frelser, ham er blitt et menneske og har gitt sitt liv til soning for våre synder. Se da på den kjærlighet som blir korsfestet og dør, la det gå riktig opp for ditt hjerte! Den som ser og tror dette, han har i dette blikk som i et brennpunkt Guds hele råd til vår frelse, Faderens og Sønnens kjærlighet til den fortapte menneske-slekt.

Alt dette har han lidd og gjort for oss, for meg og for dere. Og det lar han oss få høre fra vår tidlige ungdom at han har elsket oss slik. Han lar oss få kunnskap om det, og venter på om det kanskje skulle finnes et hjerte der det rørte seg en gnist av takknemlighet, av gjenkjærlighet. Derfor lar han det bli forkjent overalt for oss: på skolen, i hjemmet, i bilden, i så mange vers som vi har lært ute-nat, i så mange salmer som vi synger, i katekismen, i kirken. Så ofte et barn blir døpt, lar han oss bli minnet om det, og så ofte man holder den hellige nattverd.

Hvordan gjengjelder vi denne kjærlighet? Vil vi vedbli med vår utakknemlighet i hjertet? Skal først evigheten åpenbare denne synd mot vår reddningsmann, og gjøre den klar i hele dens storhet og gru? Vil vi ikke bli annerledes?

Men hvordan skal jeg bli annerledes, spør du. For å kunne svare rett på det,

må vi gå tilbake til årsakene til at mennesket av naturen er så utakknemlig mot Frelseren.

En hovedårsak er vel den naturlige blindhet og vanstro i vårt hjerte, med andre ord: At vi vender oss bort fra Gud. I vår blindhet famler vi omkring i Guds største undere og ser dem ikke engang. Slik vandrer man gjennom verden nesten som et dyr. Man blir født, men lever, man spiser og drikker, arbeider og hviler, sover og våker. Hva man møter på sin vei, det ser man på. Treffer man noe som kan nytes, så nyter man det. Lider man og har smerter, så klager, knurer og gråter man. Kort sagt, blikket blir hengende ved det som er synlig, ved det man kan føle, høre og smake. Men lengre strekker tanken seg sjeldent. Hvem alt dette kommer fra som man ser og nyter og klager over, hvilke hensikt Gud har med det osv. det tenker man ikke over.

På den måten finner man aldri Gud i det daglige liv, og kan naturligvis heller ikke takke ham. Om det i en slik sinnstilstand nå og da farer et lysglint gjennom sjelen, og hjertet mer tydelig enn ellers aner Guds finger i en eller annen sak, så er dette bare forbigående tanker. Ånden er rettet mot det synlige, mot travelheten i verden, mot alle de forestillinger om verden som jager rastløst gjennom sjelen. Dette sluker straks som en malstrøm enhver høyere følelse og skjuler straks for det åndelige øye skaperen, giveren og opphavsmannen.

En annen hovedårsak til vår utakknemlighet mot Frelseren ligger vel i det at man tar imot Guds velgjerninger som en viss forpliktelser. Uten at man ofte

selv vet det, mener man at man har en viss rett til dem. Dette kommer riktig nok igjen av at våre hjerter er blinde. Det er merkelig i vårt evangelium at den eneste av de ti som takket, var en samaritan. Frelseren var jøde og nærmest sendt til jødene. Derfor kunne de ni takk-nemlige jøder motta velgjerningen som noe som riktignok var en nåde, men en nåde som de i det minste hadde like stor rett til som andre ulykkelige blant jødene, siden de var landsmenn av Frelseren. For deres hjerte sto i alle fall ikke Frelserens velgjerning som et så rent uttrykk for barmhjertighet som den sto for samaritanen. Samaritanen var et menneske som jødene avskydde og hatet, og derfor kunne han ikke se annet i sin helbredelse enn ren ufortjent nåde og kjærlighet.

Her ser vi den dype grunn til vår utakk-nemlighet. Et menneske må først ha erkjent at han som en synder slett ikke har noen rett, men at han etter Guds rettferdighet fortjente å bli forkastet fra Herrens ansikt. Han må erkjenne at alt det gode han nyter, er ren barmhjertighet og nåde fra Guds side. Og dette må ha blitt en stående tanke, en varig overbevisning, en grunntanke i hans hjerte. Da først er han i stand til å takke av hjertets grunn også for det minste gode som han nyter.

Hvordan skal jeg bære meg at så mitt utakknemlige hjerte blir forvandlet til et hjerte som er barnlig takknemlig? Gud skje lov, vi kjenner et middel. Det er og blir bare dette: Vi må lære å kjenne Jesus. Det slaktede Guds lam må inn i hjertet. Og det er det hele.

Den som kjenner Jesus og blir hos

ham, han blir mer og mer løst fra sin naturlige blindhet, for Frelseren er lyset. Den som kjenner ham og blir hos ham, han vil i sin tenke- og handlemåte skille seg mer og mer fra verdens ånd og vesen. I Frelserens skole og under tukten av hans ånd lærer man stadig dypere å erkjenne at alt det vi er og har, har sitt opphav i Jesu forbarmelse.

Slik helbreder Jesus oss fra vår utakk-nemlighet. Og denne behandling kan ethvert Guds barn vente og håpe på, om en søker og elsker ham av et oppriktig hjerte. Det er derfor Gud lar oss se ned i vår fordervelse. All tale om utakknemligheten i våre hjerter har ingen annen hensikt enn at Frelseren må vise seg uunnværlig for oss, slik at vi blir drevet hen til ham.

Vi har den aller beste anledning og den aller sterkeste oppfordring til å søke ham idag- i dag. Eller, hvis vi allerede har ham, til å trenge enda nærmere inn i det levende samfunn med hans død og oppstandelse. Måtte Frelseren gi oss det av sin barmhjertighet! Amen.

*(Ludvig Hofacker 1798-1828)
(Fra bladet Underveis, ved E.K.)*

Det er vanskelig for en rik å komme inn i himlenes rike

Jesus sa en gang til sine disipler at det er vanskelig for en rik å komme inn i himmelen, det er lettere for en kamel å gå gjennem et nåløye, enn for en rik å komme inn i himlenes rike. Da ble disiplene forferdet, og spurte: Hvem kan da bli frelst? Jesus svarte dem og sa: For menneskene er det umulig, men ikke for Gud. Alt er mulig for Gud! For et budskap Jesus forkynner for sine disipiler!

Det vil alltid være slik at den som blir vakt og kalt av Gud, vil gjøre den erfaring at for meg er det umulig å bli frelst. Denne erfaring er nødvendig. Jesus sier at mange skal komme og forsøke å komme inn, og henvise til at har vi ikke talt profetisk i ditt navn og gjort store under i ditt navn, og Jesus skal svare dem og si: Jeg kjenner dere ikke. Hva kan årsaken være at Jesus svarer dem på denne måten? Årsaken er blant annet at de aldri har vært på den plassen der det var umulig for dem, og aldri erfart at det som var umulig for menneskene, det var mulig for Gud. De har aldri sett og erfart at de var fortapte mennesker, som måtte ha en frelser og en rettferdighet som var langt større enn deres egen rettferdighet. De har vært så optatt med sin egen rettferdighet, at de kjenner ikke Guds rettferdighet som vi får ved troen på Jesus. (Rom. 3, 20—28) Dette er en rettferdighet utenom mennesket, som bare finnes i Kristus og fåes alene ved troen på Ham. Det finnes nok mange mennesker i vår tid som har det på sam-

me måte som dem Jesus talte til den gang.

Guds ord sier at den som ikke gjør og blir ved i alt det som står skrevet i lovbooken, han er under forbannelsen. Er Gud urimelig i sine krav? Hvem er du menneske, som tør å sette deg opp mot den levende og hellige Gud? Skriften sier klart at Gud er hellig og rettferdig, og står bak alle sine ord og setter dem i verk. Gud toler ikke synd!

Hvem kan da bli frelst? tenker du. Vil du finne et sant svar på det, da må du ikke vende deg til deg selv, til dine gjerninger og det liv du lever, da vil du aldri finne inn i Guds rike. Du må vende deg til Guds ord, bare der vil du finne svar på spørsmålet.

Hvordan gjør så Gud det som er umulig for et menneske? Det er ett meget viktig spørsmål vi må stanse for. Ordet de hørte at det som var umulig for ett menneske, det er mulig for Gud, er det største budskap ett menneske kan få. Romerbrevet 8, 3 svarer på hvorledes Gud gjorde det umulige mulig: «For det som var umulig for loven, idet den var makteslös ved kjødet, det gjorde Gud, i det han sendte sin Sønn i syndig kjøds lignelse og for syndens skyld og fordømte synden i kjødet, for at lovens krav skulde bli oppfylt i oss, vi som ikke vander etter kjødet, men etter ånden». Tenk Gud sendte sin Sønn, Jesus, under lovens forbannelse i vårt sted, så vi skulle gå fri. Jesus kjøpte oss fri ved sitt blod. Apostlen Paulus skriver i 2. Tessa-

lon. 2, 16: «Og han, vår Herre Jesus Kristus, og Gud vår Fader, som elsket oss og gav oss en evig trøst og et godt håp i nåde».

Ja, det er av nåde vi vert frelst! priset vere Gud. «Derfor måtte Han i alle ting bli sine brødre lik, for at han kunne bli en miskunnelig og trofast yppersteprest for Gud til å gjøre soning, for folkets synder». (Hebr. 2, 17). Profeten Jeremias seier at i Hans (Jesu) dager skal Juda

bli frelst og Israel bo trygt, dette er det navn som han skal kalles med, Herren, vår rettferdighet: (Jerem. 23, 6).

Det er dette som gjør oss til Guds barn: *Herren, vår rettferdighet*. «Vår store Gud gjør store under, Det største har han gjort mot meg Den dag han kastet mine synder I nådehavet bakom seg, Og meg utvalgte til sin brud, Å du forunderlige Gud»!

Gunvald Fosen

Meir enn kviledag

Du skal halda kviledagen heilag. Det er: Me skal ottast og elskar Gud så me ikkje forsømer samlinga om Guds Ord, men held det heilagt, og gjerne høyrer og lærer det.

Vi treng ein slik dag

Eg likar så godt desse kalendarane der ein riv av ein lapp for kvar dag. Av fleire grunnar. På den måten gjer ein seg ferdig med fortida og får sjå notida, dagen i dag, like inn i andletet. Og bak den lappen ligg framtida og lurar.

Aller kjekkast er det søndag morgen. Då lyser det eit raudt tal ut av lappen for dagen. Lappen vil hjelpe oss til å glede oss og erkjenne! Idag artar livet seg *annleis*.

Sist januar låg Jorunn, kona mi, på sjukehuset nokre veker. Då lærte eg og å setja pris på den *ekstra* visitt-tida på søndagen. Tenk, no kan vi koma midt på lyse januardagen, ikkje berre i mørke kveldinga!

Vi treng ein slik dag. Så enkelt kan det seiast. Ein dag med betre mat, med gjes-

ter til ettermiddagskaffi, med litt meir stas, med andre slags aktivitetar. Mennesket er skapt med trøng til variasjon i livsrytmien. Det må framleis få vere litt «festivitas» over søndagen.

Den gamle uttrykket «søndagsfeiring» er i ferd med å miste sitt innhald. I takt med det mister neste generasjon opplevinga av veksling mellom kvardag og helg, jamne dagar og høgtid. Ein dristig påstand kanskje, men lat meg kasta han fram: Trivselen får ein knekk, for han mistar ein av sine grunnleggjande føresetnader.

Sjudagarsveka og det tredje bodet har sine røter heilt tilbake til skapinga. Rytmen 6 + 1 er ei skaparordning.

«For på seks dagar skapte Herren himmelen og jorda og havet og alt som i det er, men den sjuande dagen kvilte

han. Difor velsigna Herren sabbatsdagen og lyste han heilag» (2. Mos. 20,11).

Blant Dagens lesarar finst det nok ein og annan «arbeidsnarkoman». Stans opp og tenkt! Gud vil verne deg mot rovdrift på deg sjølv (og dine nærmeste). Vi er rett nok fri frå dei ytre sabbatsførskriftene i GT. Men den vekslinga mellom arbeid og kvile som Skaparen sjølv velsigna, den er du ikkje fri frå. Om du ikkje kan få til ei 5 + 2 veke (som er vanlegast i vår kultur) bør du halda fram for deg 6 + 1 som målsettning. Vær ikkje likesæl her. Å motarbeide ein skaparordning straffar seg. (Gjeld også sekretærar, prestar og predikantar).

Meir enn kviledag

Men ein kan vel bli litt forvirra i ei tid då ein talar om «weekend» i staden for «helg». Mange tar bilen fatt alt i tretida på fredag, stangar seg fram i kø ut or dei store byane. I tillegg har vi haustferiar, vinterferiar osv. Kva med søndagens særstilling midt i alle desse kviledagane? Gjev 6 + 1-rytmen meining i vår tid? Noko har eg alt sagt i starten av denne artikkelen. Her vil vi peike på det aller viktigaste. Det som verkeleg gjev søndagen ei særstilling. Der er *Guds ord*. Ved det blir søndagen meir enn ein kviledag. Det blir ein *helgedag*.

Forklaringsa i katekisma legg vekta nettopp her. Sabbatsbodet i si ytre form er oppheva i Kristus, men den djupare meininga med det er vi forplikta på.

«Ein dag for fysisk og psykisk avkpling og ein dag for åndeleg tilkopling.

Ein dag for kvile som samtidig løftar oss opp over kvardagen og gjev perspektiv og himmel over livet.

Ein dag der vi på særleg måte stiller oss inn under Guds ords tiltale og gjer oss stille for ævealvoret: At vi anten er på veg mot ei æveleg frelse eller ei æveleg fortaping».

Pontoppidan seier at etter å ha hørt Guds ord på søndagen skal vi «trykke sannheten sterkere inn i hjertet ved å be, tenke på det vi har lært og prøve oss på det». (Spm 130).

Dagen med to peikefingrar

Kvar einskild person får bruke fantasi og gjere sine røynsler når det gjeld bruken av søndagen som kviledag. Ei ny tid krev gjerne nye «kvileformer». Men det finst inga unnskyldning for å forsøme Guds ord og samveret med andre truande. Kvifor ikkje? Jau, sjå på bodets ordlyd: «Du skal halda kviledagen heilag».

Til slutt: Søndagen er dagen med to peikefingrar. Den eine rettar blikket vårt mot den hendinga som gjorde at nettopp søndagen vart vald som kviledag: Jesu oppstode. Den andre peikar framover mot den siste og store «Herrens dag» Difor kastar søndagen «Ljos over grav» for ein kristen. God helg.

Egil Sjaastad (Etter Dagen)

For eit barn er oss født, ein son er oss gjeven, herreveldet kviler på hans herdar, og han heiter under

(Esaias 9,6)

Jesus sa ein gong at ei vond og vantru ætt krev teikn, og ein annan gong: ser de ikkje teikn og under, så trur de ikkje (Johs. 4,48), men dei skal ikkje få noko anna teikn enn det som hende Jonas, profeten. For liksom Jonas var tri dagar og tri netter i fiskebuken soleis skal Menneskesonen vere tri jamdøger under jorda. Nineve-mennene skal møta for domen saman med denne ætta og fella dei; for dei vende om då Jonas tala til dei, og her er meir enn Jonas. (Matt. 12, 39-41). Slik var den vonde og vantru ætt på Jesu tid i Israel, og slik er også vår vonde og vantru ætt i dag. Høyrer dei at teikn og under skjer, så reiser dei lange vegar for å sjå, men Jesus og ordet om Jesus bryr dei seg ikkje om.

Ovanfor i Esa. 9,6 høyrer me at eit barn er oss født, ein son er oss gjeven og *han heiter under*. Jesus heite under, og han er det største under som har levt og vandra ikring på denne jorda, og noko anna teikn skal me ikkje få, sa Jesus.

Eg vil lova Herren av alt mitt hjarta, eg vil kunngjera alle dine under, seier David i Salme 9,1, og me vil ta fram litt av det Skrifta forkynner om Jesus, jorda og himmelens største under. Og han ber namnet med rette.

Jesu fødsel er det første store under me vil ta fram. Engelen Gabriel kom til moya Maria og sa at ho skulle få ein

son, og han skulle kallast Jesus, for han skulle frelsa folket frå syndene deira. Korleis skal det gå til, for eg veit ikkje av nokon mann, svara Maria. Engelen svara: Den heilage Ande skal koma yver deg, og krafta åt den Høgste skal skyggja yver deg; difor skal og det heilage som vert født, *kallast Guds Son* (Luk. 1, 30-35). Maria forsto det ikkje, men ho trudde orda engelen bringa henne frå Gud. Og engelen la til at Elisabet, som er skyld deg, skal og ha ein son på sine gamle dagar, endå ho ikkje kunne få barn på naturleg vis- for ingen ting er umogeleg for Gud.

Kan du forstå dette, kan du forklara korleis det kunne gå til? Nei, ingen har kunna det til denne tid, og difor bortforklarar dei vantru det heile.

Og ennå større blir underet når Skrifta lærer at barnet som blei født, var til frå før jorda blei skapt, og at han var skapar av alt som hev vorte til, han var Gud Son født frå æva. Umogeleg, seier vantrua. Men Maria trudde det Herren sa, og sa: Her stend eg — eg er Herrens tenestekvinna! Lat det ganga meg som du hev sagt! Og Skrifta seier at säl er ho som trudde. Og det gjekk slik Gud sa.

Og säl er du om du trur Guds ord om Jesus. Skulle noko vera for vanskeleg for Gud? Sant er alt som Gud har sagt!

Det andre under me vil ta fram er Jesu

ord til Nikodemus i Johs. 3: Utan at ein vert fødd av vatn og ande, fødd på nytt, kan ingen sjå Guds rike eller koma inn i det, for det som er født av kjøtet er kjøt, men det som er født av Anden er ånd. Korleis kan det ganga til? spurde Nikodemus. Jesus gjer ikkje noko forsøk på å læra eller forklara Nikodemus det. Men han svarar på spørsmålet ved å visa til eit like stort under: «*Liksom Moses lyfte upp ormen i øydemarka, soleis lyt Menneskesonen lyftast upp, so kvar som trur på han skal hava æveleg liv.*» (Johs. 3, 14-15). Kan du forstå at dei ormebitne og døyande isralittar som ropa i si naud til Gud om redning, og Moses får til svar at han skal gjera ein orm av kopar og hengja opp på ei stong, og kvar den som ser hen til koparormen skal bli i livet. Kva ville du tenkt i ein liknande situasjon? Truleg vill du tenkt, kanske sagt: det er dårskaps tale, og vendt ryggen til i vantru.

Men det viste seg at kvar den som imot all fornuft lydde ordena frå Gud og såg hen til ormen, *dei blei i livet*. Det bevitnar Guds ord, og det kunne alle som erfarte det vitna om. Kan du forklara og forstå dette med din forstand? Nei, men me kan tru at for Gud er ingen ting umogeleg, tru Guds ord og andres vitnemål.

På såme måten lyst Jesus-menneskesonen-lyftast opp, so kvar den som ser hen til han som leid for våre synder og sona dei ved sin død og blod, ikkje skal fortapast men ha æveleg liv. Mange seier også i dag at det er dårskaps tale, og for dei fleste vantru menneske er det eitt «anstøt», og dei vender ryggen til Guds vitemål, og dei tusener som kan bevitna å ha erfare det. Skrifta seier at kvar den

som trur på han skal leva om han så døyr, og kvar den som lever og trur på Jesus, skal i all æva ikkje døy.

Det er det største under som har hendt på jorda, det som hende på Golgata kross, og han som bar offeret ein gong for alle han ber namnet *under* med rette.

Jesus viste Nikodemus veien, og om ikkje før, så såg og trudde han når han sto på Golgata og såg det som hende der, og kom ihug Jesu ord den natta han kom til Jesus med det han ikkje kunne forstå. Det står ikkje noko direkte om det, men då Jesu læresveinar flykta og sat bak stengde dører kom i alle fall Nikodemus saman med Josef frå Arimatea til Pilatus og ba om Jesu lekam, tok han ned av krossen og la han i grava. Det vitnar om at Nikodemus — farisearen — hadde sett hen til han som lik ormen blei opphøya på krossen og var komen til trua på han.

Gjenfødinga sitt store under

Å bli gjenfødt til eit nytt liv, bli født av ånden, er eit stort under som ingen kan forklara eller forstå, det kan berre erfarast når hjarta ser det Guds ord forkynner om Jesus krossfest for våre synder og opstaden til vår rettferdigjering. Jesus seier til Nikodemus at det er som vinden bles kvar han vil, og du høyrer han susar, men du veit ikkje kvar han kjem ifrå, eller kvar han fer av. So er det med kvar som er fødd av Anden. Ingen predikant kan med sine ord og forklaringar føra eit einaste menneske til gjenføding og nytt liv. Det kan åleine den Heilage Ande gjera, og han gjer det ved Guds ord, ordet om Jesus og det som skjedde på krossen på Golgata. Apostlen Paulus spør: Kven skal fri meg frå

denne dødens lekam? eller *dette elendige menneske* som det står på bokmål. Og han svarar: Gud vere takk ved Jesus Kristus, vår Herre (Rom. 7, 24-25). Apostelen fortset i neste kap: So er det inga fordoming for den som er i Kristus, for lova åt livens Ande hev i Kristus Jesus gjort meg fri frå lova åt synda og døden. For det som var umogeleg for lova, av di ho var maktlaus på grunn av meg og deg som ikkje vil eller kan lyda Guds lov, det gjorde Gud då han sende Jesus i likning med oss. I Hebrearbrevet kap. 11 og 12 står der om ei sky av vitne, som blei frelseste ved trua, levde i tru og døydde i trua på Jesus. Dei la av alt som tyngde og synda som hekk så fast ved dei, med di dei såg hen til Jesus, opphavsmannen og fullendaren til trua, han som leid for oss på krossen. Den dagen eg såg at *Gud la mi byrd og alle mine synder på Jesus*, so na dei ved sin død og blod, at dei var

borte til evig tid, den dagen blei eg gjenfødt av uforgjengeleg sæd, ved Guds ord som lever og varer. Eg kan aldri forklara eller læra andre korleis det gjekk til. Eg kan berre vitna om at når hjarta vende seg til Jesus blei trua på Jesus fødd der inn. Tenk det som eg streva med og ikkje kunne få til, det hadde Jesus gjort på krossen, det var fullført for nesten 2000 år sidan. Tenk at det var så enkelt, at eg ikkje hadde sett det før? Berre Anden gjennom ordet om Jesus, kan skapa og gi trua i syndarhjarta. Berre den Heilage Ande gjev liv, kjøtet gjer ikkje noko gagn, seier Guds ord.

Sidan me har so stor ei sky av vitne før oss og ikring oss, so lat no og oss gje ra like eins. Les om Jesus, hør om Jesus og tenk på Jesus. Eg vil ikkje vita om noko anna hjå dykk enn Jesus Kristus og han krossfest.

Amund Lid

Kom til vannene

Es. 55, 1–11

av Einar Kristoffessen

1. Nu vel, alle I som tørster, kom til vannene, og I som ingen penger har! Kom, kjøp uten betaling og uten penger vin og melk!

2. Hvorfor veier I ut penger for det som ikke er brød, og eders fortjeneste for det som ikke kan mette? Hør på meg! Så skal I ete det gode, og eders sjel glede seg ved de fete retter.

3. Bøi eders øre hit og kom til meg! Hør! Så skal eders sjel leve; og jeg vil opprette en evig pakt med eder, gi eder Davids rike nåde, den visse.

4. Se, til et vitne for folkeslag har jeg satt ham, til en Fyrste og en hersker over folkeslag.

5. Se, folk du ikke kjenner, skal du kalde, og hedningefolk som ikke kjenner deg, skal løpe til deg, for Herrens, din Guds, skyld og for Israels Helliges skyld; for han herliggjør deg.

6. Søk Herren mens han finnes, kall på ham den stund han er nær!

7. Den ugudelige forlate sin vei og den urettferdige sine tanker og omvende seg til Herren, så skal han forbarme seg over

ham, og til vår Gud, for han skal mangfoldig forlate.

8. For mine tanker er ikke eders tanker, og eders veier er ikke mine veier, sier Herren;

9. Som himmelen er høiere enn jorden, således er mine veier høiere enn eders veier, og mine tanker høiere enn eders tanker.

10. For likesom regnet og sneen faller ned fra himmelen og ikke vender tilbake dit, men vanner jorden og får den til å bære og gro og gir såmannen sæd og den etende brød.

11. Således skal mitt ord være, som går ut av min munn; det skal ikke vende tomt tilbake til meg, men det skal gjøre det jeg vil, og lykkelig utføre det som jeg sender det til.

Det vi skal stanse for her, er kallet. Herrens kall! Kom! Og verd å stanse ved burde være dette; Hvem kaller Herren? Vi ser for det første at det er «I som tørster». Og hvem er det som tørster uten den som ingen kilde har, å drikke seg utørst av. De som ikke tilfredsstilles av «verdens sprukne brønner».

Her har også loven sin funksjon. Den som dør oss ved å åpenbare vår synd og avmektighet i møte med den Hellige Gud, og avkler oss vår egenrettferdigheit. Gjennom loven åpenbares Guds hellighet. Loven er den Hellige Guds vilje uttrykt i ord.

Først den som slik er blitt avkledd sin egenrettferdigheit, begynner å tørste etter rettferdigheit. For du tørster jo ikke etter noe du allerede har! Jesus priser disse tørste salige. Matt. 5,6 Og så roper han ut, på den siste, store dag i høytiden. Om nogen *tørster*, han komme til meg å drikke. Joh. 7, 37. Slik roper han også i dag, til hver den som ikke finner

tilfredsstillelse i *sin egen* gjerning for Gud, men strever og tørster her. «Om nogen tørster.....» Her må vi også minnes Jesu ord: «Jeg er ikke kommet for å kalte rettferdige....» Nei, han kom for å kalte synderne. De som tørster! Ånden overbeviser om synd, for det er din synd Jesus vil ha. Det er også det eneste du har å gi ham!

Men ett er sikkert. Den blir først en synder i egne øyne som Gud, *ved loven* har fått avkle. Avkle, alt det gode du trodde om deg selv!

Tror du ennå på noe i deg selv, så har du ikke bruk for Jesus, i egentlig forstand. Du sier du har bruk for Jesus. Men til hva? Til å oppfylle dine ønsker, (dette er faktisk blitt en egen «teologi» for mange idag,) gi deg trygghet, ro, fred, tilfredsstillelse for ditt religiøse behov, mening med livet, en grunn til å leve? Vel, mye av dette er godt og Herren gir oss det også, og mer enn det, når han ser det er gagnlig. Men du må høre *hvorfør* Jesus kom, så du ikke blir hengende ved disse ytre ting, så *de* blir et hinder for frelsen. Det er ikke å kjenne Guds gaver, som er det evige liv, men å kjenne den eneste sanne Gud, selv! Jesus kom for å være en STEDFORTREDER! For å gå *helt* og *fullt* i ditt sted. Han tok på seg all din synd, (det var alt du hadde) og er for Gud i ditt sted, alt det du trenger for å bli stående for Gud. Det du trenger for å bli stående for Gud, er alt-så det som er gitt deg i Jesus. Og merk; Det som er gitt deg i Jesus, ER ikke gitt deg, i tillegg til «det du allerede har», men istedet for! Her er ditt eget dødsdømt. Det var nemlig det som bragte Jesus til korset. Jesus kom fordi du *er* fortapt! Om du er en eldre kristen og har levd med Gud i mange år, så er du allike-

vel like fortapt i deg selv nå, som den dag du kom til troen og derfor i like stort behov av å være kledd *Kristi* rettferdighet. Den som ikke ser dette er i mørke. 1 Joh. 1,8.

Du har ikke behov for en annens rettferdighet, dersom du finner rettferdighet hos deg selv. Du har ikke behov for en annens liv (for Jesus er de sanne troendes *liv*. Kol. 3,4) Hvis du finner noen verdi i ditt eget. Det som altså springer ut av deg selv. Da har du enda ikke tatt imot Jesus! D.v.s. Jesus er ikke blitt for deg, det *han er*. Nemlig, stedfortreder!

Det levende vann

Kom, sier Herren til den tørste her. Men hvortil? Til vannene! Og det er naturligvis det den tørste først og fremst begjærer. Vann! Det som kan slukke tørsten. Og den riktig tørste begjærer ikke noe annet! Men hva kan nå slukke et menneskes indre tørst/trang? Denne tørst som driver mennesket hit og dit på søker etter det som kan fylle «tomrommet». Noen søker i materiell velstand, andre etter å nå «toppen» (karrierejag) utdannelse, filosofi, religion og etter andre i seksuelle utskeieler, alkohol og narkotikamis bruk. Og flere ting kunne vel nevnes. Alt dette kaller Guds ord: «Brønner som ikke holder vann.» Jer. 2, 13. Men hva kan slukke tørsten? Jo, de Gud har fått stelle med ser det. Det er Jesus! I samtale med den samaritanske kvinne ved Sykars brønn (Joh. 4, 4-26) taler Jesus om det *levende vann* som kan stille menneskets tørst for evigheten. Joh. 4,14.

Å ta imot Jesus, er å få drikke det levende vann!

I som ingen penger har.

Og så, en videre beskrivelse av de Gud

kaller. «I som ingen penger har!» D.v.s. de som ikke har noe å betale med. Her er det igjen lovens gjerning når et menneske er kommet dithen at det innser at det ikke har noe å betale med. Ikke har noe å bidra med i frelsens sak. Dit kommer aldri et menneske av seg selv. Et menneske kan gå med på nærmest hva som helst ellers, men at det er en synder, i ordets egentlige betydning. Nei! Et menneske kjemper til det siste for å rettferdigjøre seg.

Se på verdens mange religioner. Det er alt sammen menneskets forsøk på å rettferdigjøre seg for Gud ved egne (fromhets-)gjerninger. Menneskets kamp for å «berge sitt liv!» Derfor er frelsens vei, ikke så enkel som den ofte blir framstilt. Jovisst er den enkel! Alt er jo alle rede gjort! Men Jesus sier: Den port er trang, og den vei er smal som fører til livet, og få er de som finner den. Matt. 7,14. Og det er ikke fordi det er trangt hos Jesus. Å nei! Men det er fordi du er en synder som på alle vis vil forsøke å være noe annet enn hva Gud sier at du er. En fattig, hjelpelös synder, en Guds fiende, som ikke et skritt kan ta på frelsens vei. Du må berges!

Men dette innser vi først når Gud ved sin Hellige lov har fått åpenbare vår sanne tilstand. Og at det er ved loven dette skjer slår Guds ord klart fast! Det skulle være nok å nevne Rom. 7, 7 «Jeg kjente ikke synden uten ved loven.» Gi kua salt så kommer den for å drikke, sa de gamle.

En kan høre såkalte bekjennende kristne som ikke har noen erfaring av den iboende synd, syndserkjennelse. Plages heller aldri av sin synd og vil helst ikke høre snakk om denslags. Men dette har jo skriftens ord imot seg! Den som

er av *sannheten* har erfaring med dette. Les f.eks. 1 Joh. brev og hør ordet i Es. 57, 15 Hvor er Herrens bolig? «I det høye og hellige og hos den som er sønderknust og nedbøyet i ånden.»

Du drikker ikke uten først og spiser ikke uten hunger. D.v.s. er du mett, har du ikke *trang* til mat, og er du riktig mett så vemmes du endog ved mat. Der er mange, som påstår å være frelst ved evangeliet, (noen annen frelsesgrunn finnes jo heller ikke) som vemmes ved det, når det virkelig forkynnes. Om vår synd lagt på ham. Om blodet. Om korset. Om Guds vredes dom som rammet ham for vår synds skyld. For disses vedkommende må en undres på en sak. Ellsker de ikke det ordet de ble født ved? Hvorfor er alt «det andre» så interessant, mens dette med blodet og soning og han som tok Guds vredes dom i vårt sted, helst ikke skal lyde? Her åpenbares falsk kristendom! For den hjelpløse synder som «har gått inn gjennom døren» er dette det eneste budskap som kan gi hjertet trøst!

V2-3 Hvorfor veier I ut....? Hvorfor strever et menneske med å rettferdigjøre seg for Gud og vegrer seg for å ta imot den fullkomne rettferdighet som Gud har kjøpt det? Vi er født under loven og kjenner ingen annen vei, utifra oss selv, enn lovens vei. Evangeliet er for oss en gåte!

Gud prøver å stanse oss på denne vei-

en. (Tenk bare på Jesu mange samtaler med de skriftlærde og fariseerne.) Og det gjør han ved å legge lovens krav innover oss i hele dens tyngde. Og da opplever den som ærlig går inn for å leve etter loven, at kjødet er for svakt! Det er ikke «materiale» i meg til å leve et sant liv etter Guds fullkommenhetskrav.

Det er det totale mørke, når et menneske virkelig tror det kan stå for Gud som det er, eller gjøre seg verdig ved egne gjerninger. Eller som noen mener; En får gjøre så godt en kan, så hjelper nok Gud med resten. Guds nåde trenger jeg da, bare for det som jeg, etter å ha gjort så godt jeg kan, ennå mangler. Ja, dette er mørke! Og det ligger nærmere for oss alle å tenke slik enn vi ofte er klar over. Men den som har fått lys, ser at han mangler ALT! Ytre gjerninger kan ikke forandre noe. Det er nemlig hjertet som er «sykt». Matt. 15, 18—19 Og hvem kan forandre det? Det er jo selve din person! Ditt innerste vesen! Og det du er, *det er du!* Dette er å se seg fortapt. Å stå for den Hellige Gud som en synder, uten mulighet til å gjøre noe ved det.

Nei, her duger ikke (fromhets-)gjerninger. Virkelig fromme gjerninger må jo springe av en from kilde! Og det er ikke mennesket! Jesus sier i Matt. 7, 18 «Et godt tre kan ikke bære onde frukter, og et dårlig tre kan ikke bære gode frukter.»

Framhald neste nr.